

YEREL SİYASETE ETKİLERİ AÇISINDAN 6360 SAYILI YASA: HATAY ÖRNEĞİ

Şenol ADIGÜZEL

Mustafa Kemal Üniversitesi İ.İ.B.F., sadiguzel@mku.edu.tr

Sedat KARAKAYA

Mustafa Kemal Üniversitesi İ.İ.B.F., sdtkarakaya49@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 30.05.2017 Makale Kabul Tarihi: 03.10.2017

Özet

2014 yerel seçimleriyle birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı yasa büyükşehir dizgesinde yapısal değişikliklere neden olmuştur. Kamu tüzel kişiliğine sahip küçük yerleşim birimlerinin tüzel kişiliklerini sonlandıran yasa, kaynakların tek elden yönetilmesini sağlayarak daha hızlı ve etkin hizmet üretmeye yönelik bir düzenleme olarak değerlendirilmiştir. Hizmetlerin tek elden yönetilmesiyle yetki ve sorumluluklar konusunda farklı tüzel kişilikler arasındaki karmaşa azaltılmış olsa da, yerel siyaset dengelerini büyük oranda değiştirmiştir. Büyükşehir ölçeğinin ilin mülki sınırlarına çıkarılması, seçmenin yerel tercihlerini etkileyerek daha büyük partiler lehine eğilim içerisinde olmasına neden olmuştur. Yeni yasayla birlikte Hatay'da da büyükşehir seçim çevresi ölçeği genişletilmiştir. Aynı zamanda dört yeni ilçe kurularak birçok ilçenin de sınırları değiştirilmiştir. Yeni yerel dizgenin 2014 yerel seçim sonuçları üzerinde önemli etkileri olmuştur.

Anahtar Kelimeleri: 6360 Sayılı Yasa, Hatay, Yerel Siyaset

THE LAW NUMBERED AS 6360 IN TERMS OF ITS EFFECTS ON LOCALPOLITICS: THE CASE STUDY FOR HATAY

Abstract

Along with the 2014 local elections, Law 6360 entered the legislature and caused structural changes in the metropolitan area. This law ended the legal entities of small settlements with public entity. The same law can be regarded as an arrangement aimed at producing faster and more efficient services by ensuring that resources are managed from one source. With the single-handed management of the services, confusion between different legal entities on authority and responsibilities has been reduced. Along with that, it has changed the local political balances in a big way. Extending the metropolitan scale to provincial boundaries is an important change. Further, this has affected the local preferences of the electorate and has caused the electorate to be in favor of larger parties. Along with the new law, the metropolitan selection periphery's own scale was expanded in Hatay. At the same time, four new districts were established and the boundaries of many of the districts were, being parallel to this, changed. As is studied in this analysis, the new local design has already had a significant impact on the 2014's local election results.

KeyWords: Law 6360, Hatay, Localpolitics

Giriş

Yerel siyasetin bir aktörü olan yerel yönetimler, halka en yakın yönetsel birimler olarak kamusal hizmetlerin sunumunda yüklenmiş oldukları rollerin yanı sıra demokratik yaşamın gelişimi yönünden de önemli işlevlere sahiptirler. Her şeyden önce yerel siyaset, gerek katılım oranları, gerekse siyasal parti tercihleri açısından ulusal siyasetten ayrılmakta ve bir takım dengeleri gözetmek zorunda kalmaktadır. Ancak partilerin yerel siyaset dengeleri nihai olarak siyasi partilerin ulusal siyasetini de derinden etkileyebilmektedir. Özellikle geniş ölçeğe sahip büyükşehir alanlarındaki başarı ya da başarısızlıklar partilerin ulusal siyasetine de yansımaktadır. Bunun en önemli örneklerinden birini, “Milli Görüş” geleneğinden gelen siyasal partilerin 1994 yerel seçimlerinden itibaren artan oranda elde ettikleri başarıların ulusal siyasete olan etkilerinde görmek mümkündür. Bu nedenle siyasal partiler büyükşehir belediye başkanı adaylarını belirlerken yerel siyaset dengelerini gözetererek, daha dikkatli davranma ihtiyacı hissetmektedirler.

Yerel siyaset ile ulusal siyaseti etkileyen etmenlerin farklılaştığı gibi, yerel ve genel seçimlerde seçmenlerin oy verme eğilimlerini etkileyen etmenler de farklılaşmaktadır. Seçimlerde uygulanan seçim sistemleri de seçmenlerin oy verme eğilimleri üzerinde etkili olabilmektedir. Örneğin, nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı il genel meclisi seçimlerinde, seçmenler parti tercihlerinde ısrar etmekte ve hangi partiyi destekliyorlarsa o partiye oy verme eğilimi içerisinde olabilmektedir. Buna karşılık aynı sistemin uygulandığı genel seçimlerde ise seçmenler ülke genelindeki yüzde onluk baraj uygulaması nedeniyle stratejik davranarak kendisine yakın gördüğü siyasal partilere yönelebilmektedir. Seçmenlerin stratejik oy verme eğilimi basit çoğunluğun uygulandığı belediye başkanlığı seçimlerinde de söz konusu olabilmektedir. Belediye başkanlığı seçimlerinde bazı seçmenler parti tercihinde ısrarcı olduklarında, oylarının boşa gidebileceğini ve/veya istemedikleri adayın kazanabileceğini dikkate almak durumunda kalabilmektedir. Yerel siyaseti etkileyen önemli etkenlerden birisi de seçim çevresi ölçeğidir. Seçim çevresinin geniş ya da dar tutulması farklı partileri farklı şekillerde etkileyebilmektedir. Örneğin seçim çevresinin sadece kentsel alanlarla sınırlı tutulması ile seçim çevresinin kırsal alanları da kapsayacak şekilde genişletilmesi farklı siyasal sonuçlar yaratabilmektedir.

Bilindiği gibi, 2012 yılı sonlarında çıkarılan 6360 sayılı Yasa, büyükşehir belediyesi yapısında çok önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Yeni yasa büyükşehir tanımını değiştirmiş ve bu doğrultuda büyükşehir belediyesi sınırları ilin mülki sınırları ile örtüştürmüştür. Bu değişiklikler elbette ki seçim çevresi değişikliğini de beraberinde getirmiş ve ildeki seçim çevrelerinin ölçeği de genişletilmiştir. Artık büyükşehir belediye seçimlerinde seçim çevresi, il sınırları içerisindeki kentsel ve kırsal tüm alanlardır. Aynı şekilde büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları da ilçenin mülki sınırları olarak belirlenmiştir. 2014 Yerel Seçimlerine kadar yalnızca kentsel alanlarda yaşayan seçmenler tarafından seçilen büyükşehir belediye başkanları artık büyükşehir sınırları içerisinde bulunan tüm seçmenler tarafından seçilmeye

başlanmıştır. Yani artık büyükşehir belediye başkanlarını, ilin hem kentsel hem de kırsal alanlarında yaşayan seçmenlerin oyları belirlemektedir ki bilindiği gibi, seçmen davranışlarını etkileyen faktörlerden birisi de seçmenlerin kırsal ya da kentsel alanlarda yaşıyor olmalarıdır.

6360 sayılı Yasa ile kurulan yeni 14 büyükşehirden birisi de Hatay'dır ve artık Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin sınırı da ilin mülki sınırlarıdır. Ayrıca bu yasa kapsamında Hatay'ın en büyük ilçeleri olan Antakya, İskenderun ve Dört Yol ilçeleri içerisinde dört yeni ilçe kurulmuş ve ilçe sayısı 15'e yükselmiştir. Dolayısıyla hem büyükşehir belediyesinin hem de tüm ilçe belediyelerinin seçim çevreleri köklü bir şekilde değiştirilmiştir. Elbette ki hem büyükşehir belediyesinin hem de tüm ilçe belediyelerinin seçim çevrelerinde ölçek genişletme değişiklikleri ve yeni ilçeler kurulması yöntemiyle şekillenen yeni yerel dizgenin Hatay'ın yerel siyaseti üzerine derin etkileri olmuştur.

Bu çalışmada 6360 sayılı Yasa ile Hatay Büyükşehir Belediyesi kurulması sonucunda ortaya çıkan yeni yerel dizgenin Hatay'ın yerel siyaseti üzerine etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu siyasal etkiler, seçim çevresi ölçekleri farklı olan 2009 ve 2014 yerel seçim sonuçları, tablolar üzerinden karşılaştırma yaparak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Türkiye'de Büyükşehir Belediyeciliğinin Evrimi ve Dönüşümü

Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren hızlanan kentleşme hareketleri, yerleşim alanlarında nüfus yoğunluklarına neden olmuş, bu durum kentsel sorunları daha da arttırmıştır. 1960–1990 arası dönemde kentsel nüfusun 7 milyondan 32 milyona ve kentsel nüfus oranının % 25'ten % 55 yükselmesi (Şengül, 2010: 106) kentlerde artan nüfusun büyüklüğünü göstermesi açısından önemlidir. Bu da biriken kentli nüfusun ihtiyaçlarına 1930'lu yılların belediyecilik anlayışı ile cevap vermeyi zorlaştırmıştır. Bu tarihten itibaren 1580 sayılı Belediye Yasasının eskimişliği ve çözüm üretememe kapasitesine yönelik eleştirilerle birlikte, bir takım yeni kentsel alan yönetim modelleri tartışılmaya başlanmıştır. 1958 yılında İmar ve İskân Bakanlığının kurulmasıyla birlikte kentsel sorunlara çözüm aramaya yönelik başlatılan girişimler (Alada, 1995: 6) 1972'de İçişleri Bakanlığının hazırladığı Metropolitan Hizmet Birliği Tasarısıyla ele alınmıştır. Metropolitan Hizmet Birliği Kanun Tasarısı'nda nüfusu 100 bini aşan yerleşim yerleriyle bunları çevreleyen birimlerin, zorunlu olarak katılacakları hizmet birliklerine dayalı bir büyükşehir yönetimi öngörülmüştü (Yeter, 2002: 43). Bu tasarının yanında, özellikle Toronto (Kanada) Anakent Yönetimine benzer yerel yönetim federasyonu kurma fikri 1970'lerden itibaren tasarı haline getirilse de bu tasarılar yasalasamamıştır (Eke, 1985: 50).

Büyük kentlerin yönetim modeline yönelik girişimler, 12 Eylül Askeri darbesi sonrası büyükşehir belediyesine geçiş sürecinin devamına yönelik gelişmiştir. 11 Aralık 1980'de MGK'nın 34 nolu kararı ile büyük kentlerin çevrelerinde yer alan küçük belediyelerin ana belediyeye bağlanarak merkezden atanan bir komutan idaresine bırakılması (Resmi Gazete, 1980: 11) kararı büyükşehir belediyesine geçişin ilk evresi olmuştur. 4 Aralık 1981 yılında çıkarılan 2561 sayılı yasa ile bazı büyükşehirlerin

etrafındaki küçük belediyelerin ve köylerin tüzel kişilikleri sona erdirilmiş ve büyükşehirlerle birleştirilmiştir. Böylece MGK'nın çıkardığı 34 nolu karar, çıkarılan kanun ile yasal çerçevesine kavuşturulmuştur. 2561 sayılı yasal değişikliğinden sonra 1982 Anayasası'nın 127. Maddesinde “büyük yerleşim için özel yönetim biçimleri geliştirilebilir” hükmü doğrultusunda düzenlemenin anayasal alt yapısı hazırlanmıştır. Nüfus bakımından üç büyük kent olan İstanbul, Ankara ve İzmir’de yerel yönetsel yapı yeniden düzenlenmiş, ancak asıl uygulama 1984 yerel yönetim seçimlerinden sonra yapılmış ve aynı yılın Temmuz ayında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası çıkarılmıştır. Bu yasa, belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan kentleri büyük kent olarak tanımlamış, büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere iki düzeyli ve merkezi bir anakent yapısı öngörmüştür. Daha sonra 1986 yılında Adana’da, 1987 yılında Bursa, Gaziantep ve Konya’da, 1988 yılında ise Kayseri’de büyükşehir belediyesi kurulmuştur (Tortop, vd. 2008: 262). Büyükşehir dizgesinde *ikinci kuşak* oluşturacak olan bu belediyelerle birlikte büyükşehir sayısı sekize yükselmiştir. Ayrıca 1988 yılında çıkarılan kanun hükmünde kararname ile anakent belediye sınırları içinde ilçe belediyelerinin yanı sıra, bu belediyelerin tüzel statüsüne sahip yeni belediyeler kurulması sağlanmıştır.

Büyükşehir belediyesi ile ilgili düzenlemeler, büyükşehir statüsünde bulunan belediyelere ek mali olanaklar sağlamış olması nedeniyle, birçok kentte beklentiler yaratmıştır. Bu beklentileri karşılamak amacıyla çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle büyükşehir olma niteliğine sahip olmayan bazı orta büyüklükteki kentlerde de büyükşehir belediyesi kurulmuştur (Ulusoy ve Akdemir, 2014: 320). 1993 yılında çıkarılan 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş olan ve *üçüncü kuşak* büyükşehirler olarak adlandırılacak olan Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun Büyükşehir Belediyeleri farklı bir statüdedir. Yedi ilde daha büyükşehir belediyesinin kurulmasını sağlayan bu kararnameye göre, büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde ilçe belediyesi kurulması koşulu aranmaksızın alt belediyeler kurulması ve bu alt belediyelerin ilçe belediyelerinin fonksiyonlarını yerine getirmeleri öngörülmüştür (RG, 1993: 504 nolu KHK). Böylece o dönemde, var olan büyükşehir belediyelerinin sekizinde ilçe belediyeleri, 504 nolu KHK ile kurulan ikinci gruptaki yedi büyükşehir belediyesinde ise alt/ilk kademe belediyeleri gibi ikili bir durumla karşı karşıya kalınmıştır. 2000 yılında ise 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Adapazarı Büyükşehir Belediyesi her iki grubun da özelliklerini taşıyan karma bir model ile kurulurken, büyükşehir belediyesi sayısı da 16’ya yükselmiştir.

İkibinli yıllarla birlikte, yerel kamuoylarında artan büyükşehir olma beklentilerini azaltmak amacıyla, Kamu Yönetimi Reformu çerçevesinde büyükşehir belediyesi kuruluşunu oldukça zorlaştıran 5216 sayılı Yasa çıkarılmıştır. 2004 yılında çıkarılan bu yasa ile büyükşehir belediyeleri: “en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenlere tarafından seçilerek oluşturulan kamu

tüzel kişileri”, şeklinde tanımlanmıştır (5216 sayılı Kanun). Yeni yasa, büyükşehir ve onun altında ilçe ve alt kademe belediyelerinden oluşan mevcut iki düzeyli yönetim yapısını korumuştur. Yasaya göre, büyükşehir belediyesi kurulabilmesi için bir il merkezi belediyede ve o belediyenin sınırlarına 10 kilometrelik yarıçaplı bir mesafe içerisinde yaşayan nüfusun 750.000’den fazla olması ölçütü asgari şartlardan en önemlisidir. Yasadaki nüfus büyüklüğünün yanı sıra, o yerin fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin de büyükşehir belediyesi kurulması için uygun olması koşulu öngörülmüştür (Özgür vd., 2007). 3030 sayılı Yasaya göre daha nesnel ölçütler getiren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası, mevcut büyükşehirlerin alanını Kocaeli ve İstanbul’da mülki sınırlara genişletirken, diğerlerinde ise 20, 30 ve 50 km. yarıçap formülleri uygulamak suretiyle elde edilecek sınırların daha gerçekçi olması hedeflenmiştir. Yasaya göre, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içerisinde kalmak koşuluyla nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 20 km., nüfusu bir milyondan iki milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 30 km. ve nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı 50 km. olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırı olacaktır (5216 sayılı Kanun). Daha sonra, 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı “Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile büyükşehir sınırları içerisinde ilk kademe belediyesi kurulması yöntemine son verilmiş, var olan ilk kademe belediyelerinin statüleri ortadan kaldırılmış ve bu belediyeler büyükşehir ilçe belediyelerinin birer mahallesine dönüştürülmüşlerdir (RG, 2007, Sayı: 26442).

6360 Sayılı Yasa ve Türkiye’de Büyükşehir Belediyeciliğinde Yeni Dönem

6360 sayılı Yasa, Türkiye’nin büyükşehir belediyeciliği deneyiminde yeni bir döneme, çok farklı bir aşamaya geçilmesine neden olmuştur. 2012 yılının Kasım ayında çıkarılan yasa, büyükşehir belediyesi yapısında çok önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. 6360 sayılı “Onüç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, öncelikle büyükşehir tanımını değiştirmiş ve bu doğrultuda büyükşehir belediyesi sınırları ilin mülki sınırları ile örtüştürmüştür. Yeni yasada, “toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir” biçimindeki düzenleme sonucunda 13 ilde daha büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Daha sonra 2013 yılı Mart ayında kabul edilen kabul edilen 6447 sayılı Yasa ile Ordu ilinde de büyükşehir kurulmasına karar verilmiş, böylece Türkiye’deki büyükşehir belediyesi sayısı 30’a yükselmiştir. 6360 sayılı yasayla birlikte, 5216 sayılı yasa ile sadece İstanbul ve Kocaeli için tasarlanan büyükşehir ölçeği ile il mülki sınırının örtüştürülmesi, yeni yasada tüm büyükşehir belediyeleri için de geçerli hale getirilmiştir.

6360 sayılı Yasa ile büyükşehir belediyesi kurulmuş olan illerde bulunan belde belediyeleri ve köylerin tüzel yapıları sonlandırılarak, bağlı buldukları ilçelerin birer mahallesine dönüştürülmüş, ayrıca nüfusu 500’ün altına düşen köyler ile varsa mahalleler kaldırılmıştır. Yasayla diğer illerde bulunan ve nüfusu 2000’nin altına düşen belde belediyeleri de köy statüsüne indirilmiştir. Bu kapsamda, 16.561 köy ve

1358 belde belediyesinin tüzel kişilikleri sona ermiş, büyükşehir belediyesi olmayan diğer illerde bulunan ve nüfusu 2000'in altına düşmüş olan 153 belde belediyesi mahalleye, 559 belde belediyesi ise köye dönüştürülmüştür. Bu belde belediyelerini de eklediğimizde yeni yasa kapsamında kapanmış olan belde belediyesi sayısı toplam 1635'e yükselmiştir (Adıgüzel ve Tek, 2014: 80).

Yeni yasal düzenlemeler kapsamında, büyükşehir belediyesi kurulmuş olan illerde, neredeyse 150 yıllık bir geçmişi olan il özel idareleri statüsüne de son verilmiş, diğer illerde ise il özel idarelerinin varlıkları korunmuştur. Böylece Türkiye'de il özel idareleri bakımından, il özel idareli iller ve il özel idaresiz iller olmak üzere ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. İl özel idarelerinin görev, yetki ve kaynakları, taşınır ve taşınmaz malları da farklı kurumlar arasında dağıtılmıştır. Büyükşehir belediyesi kurulan illerde, il özel idarelerinin yetkileri bakanlıklara, bağlı ve ilgili kuruluşlara, taşra teşkilatına, valiliklere, hazineye, büyükşehir belediyelerine, onların bağlı ve ilgili kuruluşlarına ve ilçe belediyelerine verilmiştir.

Yeni yasa ile büyükşehir belediyesi kurulan illerde valiye bağlı "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı" adıyla yeni bir birim oluşturulmuştur. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının sevk ve idaresi, illerde valilik, ilçelerde ise kaymakamlar tarafından yerine getirilmektedir. Yerelde merkezin ağırlığının artmasına da neden olabilecek bu düzenleme ile seçilmiş organları olan il özel idarelerinin yerine, yetkileri genişletilmiş bir valilik kurumu yerleştirilmiştir. (Adıgüzel ve Tek, 2014: 80).

Yeni düzenlemeyle Türkiye'de kentsel alanları yöneten büyükşehir anlayışından, sınırları içerisinde bulunan tüm kırsal ve kentsel alanları yöneten ve bu alanlara yerel hizmet sunmakla görevlendirilmiş bütünşehir anlayışına geçilmiştir. İstanbul ve Kocaeli büyükşehir uygulamaları örnek alınarak oluşturulan yeni büyükşehir dizgesinde, büyükşehir belediyelerinin sınırları, kapladıkları geniş alanlar ve hizmet sunmakla yetkilendirildikleri bu alanların homojen olmayışı hizmette bütünlük anlayışını zora sokacak etmenlerdir.

Hatay Büyükşehir Belediyesi ve Yeni Yerel Dizge

6360 sayılı Yasa ile büyükşehir belediyesi kurulan illerden birisi de Hatay İli'dir. Bu yasa ile birlikte ilin yerel yönetsel yapısı önemli ölçüde değişime uğramıştır. Bu başlık altında, ilk önce Hatay'da büyükşehir belediyesi kurulmadan önceki yerel dizge, sonra da büyükşehir belediyesi kurulduktan sonra ortaya çıkan yeni yerel dizge irdelenmiştir.

Hatay'da Büyükşehir Belediyesi Kurulmadan Önce Yerel Yönetsel Yapı

7 Temmuz 1939 tarihinde de 3711 sayılı Kanunla Hatay Vilayeti kurulduktan sonra, Hatay'ın uzun dönem yerel yönetsel yapısı değişmemiştir. 6360 sayılı Yasa ile büyükşehir belediyesi kurulmadan önce Hatay'ın 12 ilçesi bulunmaktaydı.

6360 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce kırsal nüfusunun büyüklüğü açısından Hatay Türkiye’de ikinci sırada yer almaktaydı. İlin demografik dağılımı incelendiğinde nüfusun ticaret ve sanayi merkezlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Örneğin, ilin ticaret merkezi olarak bilinen Antakya ve çevresinde yaklaşık olarak 470.000, sanayi merkezi olarak bilinen İskenderun, Payas, Dört Yol ve çevresinde de 470.000 civarında nüfus bulunmaktadır (Adıgüzel, 2014: 56). Yani ilin kentsel nüfusu başta Antakya olmak üzere, İskenderun, Samandağ ve Dört Yol çevresinde yoğunlaşmaktadır. 6360 sayılı Yasa öncesinde var olan yerel yönetim dizgesini yansıtan aşağıdaki tablo da ildeki kentsel nüfusun yoğunlaştığı alanlar konusunda benzer veriler sunmaktadır. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, Antakya ve çevresi kentsel alanının yanı sıra, İskenderun ve Samandağ ilçeleri çevresindeki alanlarda da çok sayıda belde belediyesi bulunmaktadır.

Tablo 1: 6360 Sayılı Yasa Öncesinde Hatay İli’ndeki Yönetim Birimleri

6360 Öncesi Hatay İlindeki Yönetim Birimleri				
İlçe	Bucak	Belde Belediyesi	Köy	Mahalle
Antakya	5	21	70	43
Altınözü	3	3	42	2
Belen	-	-	11	6
Dört Yol	2	6	6	7
Erzin	-	-	10	10
Hassa	2	5	28	6
İskenderun	2	13	37	28
Kırıkhan	2	1	56	16
Kumlu	-	-	13	3
Reyhanlı	-	-	31	16
Samandağ	2	12	31	9
Yayladağı	3	3	33	3
Toplam	21	64	368	149

Tablo 1 ve Tablo 2’ye yansıdığı gibi, 6360 sayılı yasa düzenlemeleri öncesinde, söz konusu kentsel alanlardaki belediye yoğunluğu, özellikle o dönem merkez ilçe konumunda olan Antakya kentsel alanı için çok daha büyük önem arz etmektedir. Bu durum, Antakya kentsel alanı ve çevresinin çok ciddi “yönetilememe sorunu” yaşamasına neden olmaktaydı. O dönemde Antakya Merkez İlçesi’nde 21 belde belediyesi ve 70 köy bulunmaktaydı ki, 6360 sayılı Yasa ile tüzel yapıları sona erdirilen belde belediyelerinin büyük bölümü Antakya kentsel alanı ve Samandağ-Antakya-Kırıkhan aksı üzerinde yer almaktaydı. Antakya merkezinde bulunan ve tüzel yapıları sonlandırılmış olan belde belediyelerinin ikisi dışındaki tümü, Antakya kentsel alanı içerisindeydi ve mesafe olarak il merkezine yakın konumları nedeniyle de Antakya Belediyesi’nin hareket alanını çevreleyen bir işleve sahiptiler.

Tablo 2: 6360 Sayılı Yasa Öncesinde Antakya Kentsel Alanında Bulunan Belediyelere Ait Bazı Veriler

Adı	Kuruluş	Mahalle	İl Merkezine Uzaklık (km.)
Antakya	1939	43	-
Çekmece	1990	4	1
Dursunlu	1994	2	3
Ekinci	1994	2	5
Gümüşgöze	1994	2	-
Güzelburç	1994	1	6
Harbiye	1939	10	7
Karaali	1995	2	15
Karlısu	1994	2	5
Kuzeytepe	1994	2	5
Küçükdalayan	1994	1	2
Maşuklu	1994	1	-
Narlıca	1994	4	2
Odabaşı	1994	2	3
Serinyol	1968	4	18
Subaşı	1995	1	5
Toygarlı	1994	2	9
Turunçlu	1996	2	6
Yeşilpınar	1994	1	8

Kaynak: Adıgüzel, Ş. ve Tek, M. (2011)

Antakya kentsel alanında yaşanmış olan “yönetilememe sorunu”, İskenderun-Dörtöyl aksı üzerinde yoğunluk kazanan belde belediyeleri nedeniyle söz konusu kentsel alanlarda da söz konusuydu.

Hatay Büyükşehir Belediyesi’nin Kurulması ve Yeni Yerel Yönetmel Yapı

6360 sayılı Yasa ile Hatay’da büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının ilin mülki sınırı ile örtüştürülmesi, diğer büyükşehir belediyesi kurulmuş olan illerde olduğu gibi, Hatay İli’nin de yerel yönetim yapısının önemli ölçüde değişmesine neden olmuştur. Söz konusu yasa kapsamında, Hatay’da il özel idaresi, belde belediyeleri ve köy yönetimlerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiş, Antakya, Arsuz, Defne ve Payas ilçeleri kurulmuş, böylece ilçe sayısı 15’e yükselmiştir.

Tablo 3: Hatay İli'nde Kurulan Yeni İlçeler

İlçe	Bağlanan Belde Belediyesi Sayısı	Bağlanan Mahalle Sayısı	Bağlanan Köy Sayısı
Antakya	12	41	42
Arsuz	7	-	25
Defne	10	4	23
Payas	-	-	3

Kaynak: 6360 sayılı Yasa

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, 2014 Yerel Seçimleri sonrasında birer mahalleye dönüşecek olan 29 belde belediyesi 6360 sayılı Yasa ile yeni kurulmuş olan ilçelere bağlanmıştır. Bu kapsamda, daha önce merkez ilçeye bağlı olan 12 belde belediyesi yeni kurulmuş olan Antakya İlçesi'ne, merkez ilçe sınırları içerisinde bulunan sekiz ve Samandağ ilçesi sınırları içerisinde bulunan iki belde belediyesi de yeni kurulmuş olan Defne İlçesi'ne, daha önce İskenderun İlçesi sınırları içerisinde olan yedi belde belediyesi de yeni kurulmuş olan Arsuz İlçesi'ne bağlanmıştır. Ayrıca, merkez ilçeye bağlı Şenköy Belediyesi Yayladağı İlçesi'ne bağlanırken bazı ilçelerin sınırlarında da önemli değişiklikler yapılmıştır (6360 sayılı Yasa).

6360 sayılı Yasa doğrultusunda yapılmış olan düzenlemeler, yukarıda da vurgulandığı gibi, 2014 yılı Mart ayında yapılmış olan yerel seçimlerle birlikte uygulanmaya başlanmış ve bu kapsamda aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi, Hatay'da 21 bucak ile 64 belde belediyesinin ve 368 köyün tüzel kişiliği sonlandırılmıştır. 6360 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden ve uygulanmadan önce Hatay İli kentsel alanlarında toplam 149 mahalle bulunurken, 64 belde belediyesi ve 368 köy yönetiminin yasa gereğince mahalleye dönüştürülmesi ile birlikte Hatay İli'nde mahalle sayısı toplam 581'e ulaşmıştır (6260 sayılı Yasa).

Tablo 4: 6360 Sayılı Yasanın Hatay İlindeki Yönetim Birimlerine Etkileri

Hatay İlçe	Tüzel Kişiliği Kaldırılan			Mahalle Sayısı			
	Bucak	Belde	Köy	6360 Öncesi	6360 Sonrası	Yeni Mahalle Sayısı	
1	Antakya	5	21	70	43	91	134
2	Altınözü	3	3	42	2	45	47
3	Belen	-	-	11	6	11	17
4	Dörtöyol	2	6	6	7	12	19
5	Erzin	-	-	10	10	10	20
6	Hassa	2	5	28	6	33	39
7	İskenderun	2	13	37	28	50	78
8	Kırıkhan	2	1	56	16	57	73
9	Kumlu	-	-	13	3	13	16
10	Reyhanlı	-	-	31	16	31	47
11	Samandağ	2	12	31	9	43	52
12	Yayladağı	3	3	33	3	36	39
Toplam		21	64	368	149	432	581

Kaynak: 6360 sayılı Yasa

Yerel Siyaset ve 6360 Sayılı Yasa'nın Hatay'da Yerel Siyaset Üzerine Etkileri

Yerel siyaset gerek katılım oranları, gerekse parti tercihleri açısından ulusal siyasetten farklılaşmakta ve yerel halkın yararlanacağı hizmetin ve yerelliğin göstergesi olmaktadır. Seçmenler yerel ve genel seçimlerde bazen farklı nedenlerden yola çıkarak oy verme davranışı sergilemektedir (Görmez, Sancak, 2009: 272). Dolayısıyla yerel seçimlerdeki seçmen davranışları ile genel seçimlerdeki seçmen davranışları farklılaşmaktadır. Yerel ve genel seçimlerde seçmen davranışlarını farklılaştıran etmenlerden belki en önemlisi bu seçimlerde uygulanan seçim sistemleridir. Nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı genel seçimler ile il genel meclisi seçimlerinde, seçmenler parti tercihlerinde ısrar edebilmekte ve hangi partiyi destekliyorlarsa o partiye oy verme eğilimi içerisinde olmaktadır. Buna karşılık basit çoğunluğun uygulandığı belediye başkanlığı seçimlerinde ise seçmenler kendi partilerine yönelik görüşlerinde ısrarlı olduklarında, oylarının boşa gidebileceğini ve/veya istemedikleri adayın kazanabileceğini dikkate almak durumunda kalabilmektedirler. Bu durum, belediye başkanlığı seçimlerinde, (siyasal parti tercihi ve adayın iktidar partisinden olup olmadığı önemli rol oynamakla birlikte) seçmenlerin farklı stratejiler üretmelerine, asıl parti tercihlerinden ayrılarak adayların özelliklerini ve önerilerini daha fazla dikkate almalarına neden olabilmektedir. Ayrıca bu seçimlerde seçmenle aday arasındaki anonim ve yüz yüze iletişim de yerelde farklı seçmen davranışlarına neden olmaktadır. Yerel seçimlerde

ortaya çıkan bu siyasal tavır, *stratejik oy kullanma davranışı* olarak nitelendirilmektedir (Kamalak, Kiriş, Gül, 2013:7).

Yerel seçimlerde seçmen davranışlarını farklılaştıran etkenler olduğu gibi, seçim sonuçlarını etkileyen, “seçim çevrelerinde ölçek genişletme” ve “seçim çevrelerinin sınırlarını değiştirme” gibi etkenler de vardır. Yerel yönetim birimi olarak belediyeler kentsel alanlara özgüdür ve kentsel alanlara hizmet sunar. Bu kentsel alanlarda bulunan belediye örgütlerinin organları söz konusu kentsel alanda bulunan seçmenlerin oylarıyla belirlenir. Ancak 6360 sayılı Yasa ile hem seçim çevrelerinde ölçek genişletme, hem de seçim çevrelerinin sınırlarını değiştirme düzenlemeleri yapılmıştır. Bu kapsamda, yeni büyükşehir dizgesinde, seçim çevreleri il ve ilçelerin mülki sınırları ile örtüştürülmüş, belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimlerinde kentsel ve kırsal alanlarda bulunan tüm seçmenlerin oy kullanmaları söz konusu olmuştur. Ayrıca Hatay İli özelinde yeni ilçeler kurularak, birçok ilçenin sınırları dolayısıyla seçim çevreleri değiştirilmiştir. Dolayısıyla seçmen davranış farklılıkları seçim çevresi ve ölçeğine bağlı olarak değişiklik göstererek, seçim sonuçlarına doğrudan etki etmektedir.

6360 sayılı Yasa ile yerelde seçim çevrelerinde yapılmış olan ölçek genişletme değişiklikleri ve bazı illerde yeni ilçeler kurmak suretiyle ilçe seçim çevrelerinin sınırlarının değiştirilmesi, 2014 yerel seçimlerinde somut bir şekilde görüldüğü gibi sonuçları etkilemiştir.

6360 Sayılı Yasa Öncesinde Hatay İli’nde Yerel Siyaset

6360 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yapılmış son yerel seçim olan 2009 yılı yerel seçimlerinde Hatay İli’nde ortaya çıkan siyasal görünüm tablolar yardımıyla verilmeye çalışılmıştır. İlk olarak, 2009 yerel seçimlerinde ortaya çıkan Hatay İli, il genel meclisi seçim sonuçları aşağıdaki tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 5: Hatay’da Bazı Siyasal Partilerin 2009 Yılı İl Genel Meclisi Üyeliği Seçimleri Oy Oranları

Birimler	AKP	CHP	MHP	DSP	SP	BBP	ÖDP	DP	DTP	
Hatay	Kent	34,13	24,20	21,33	1,82	2,94	2,40	1,51	7,39	2,54
	Kır	30,78	29,97	18,10	6,80	2,90	1,47	0,85	5,90	0,51
	Ort.	32.40	27.05	19.70	4.30	2.92	1.90	1.15	6.60	1.50
Altınözü	Kent	45,82	38,42	10,45	0,24	3,19	1,00	0,00	0,27	0,00
	Kır	58,69	10,71	16,36	2,45	3,34	1,10	0,00	6,52	0,00
Dört Yol	Kent	31,78	8,74	41,88	0,95	1,95	1,40	0,72	1,63	9,93
	Kır	34,89	11,49	41,38	0,37	3,06	0,80	0,13	4,72	2,34
Hassa	Kent	29,38	17,73	28,45	0,50	16,66	0,92	0,00	5,73	0,00
	Kır	48,02	4,16	34,28	0,30	9,17	1,30	0,00	1,94	0,00
Antakya	Kent	45,55	32,38	11,78	1,43	1,81	4,06	0,19	0,91	0,27
	Kır	21,15	46,45	7,90	12,32	1,42	0,98	1,01	5,52	0,42
İskenderun	Kent	26,59	32,43	15,54	1,06	1,30	2,09	0,21	15,67	3,27
	Kır	26,97	31,12	16,83	3,31	2,62	3,18	0,18	8,77	0,55

Şenol ADIGÜZEL, Sedat KARAKAYA

Kırıkhan	Kent	32,23	4,63	36,51	0,70	3,70	0,86	0,10	20,73	0,00
	Kır	42,09	5,24	28,27	1,01	4,95	1,25	0,14	16,41	0,00
Reyhanlı	Kent	40,45	7,63	32,86	0,00	14,07	3,53	0,00	0,54	0,00
	Kır	51,17	10,61	18,85	0,00	13,78	2,20	0,00	1,60	0,00
Samandağ	Kent	10,69	39,15	2,19	13,26	0,12	0,32	21,67	5,02	0,00
	Kır	13,84	50,21	9,50	16,51	0,30	0,42	4,26	2,77	0,03
Yayladağı	Kent	44,63	6,57	42,83	1,03	0,90	0,50	0,00	2,21	0,00
	Kır	54,63	17,32	16,84	2,14	2,75	1,93	0,00	2,52	0,00
Erzin	Kent	31,97	24,38	20,92	0,48	1,27	1,32	0,10	5,85	12,76
	Kır	40,22	15,87	34,10	0,33	2,98	2,26	0,09	3,40	0,24
Belen	Kent	40,37	9,05	44,40	0,35	4,06	1,35	0,00	0,00	0,00
	Kır	53,87	8,64	33,48	0,59	0,79	1,67	0,00	0,00	0,00
Kumlu	Kent	27,87	12,56	24,22	17,21	0,45	9,72	0,00	7,41	0,00
	Kır	48,15	9,33	22,10	4,11	3,47	4,65	0,00	7,17	0,00

Kaynak: (TÜİK, 2013) verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Bu seçim sonuçlarına göre:

- Hatay'da büyük partilerin yanı sıra o dönemde parlamentoya giremeyen Demokrat Parti (DP) gibi küçük siyasal partilerin de anlamlı oranlarda oy aldıkları görülmüştür. Nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı bu seçimlerde, Hatay İli'nin bazı seçim çevrelerine özgü seçmen davranışlarının yansımaları gözlenmiştir. Örneğin, parlamentoya giremeyen ve eski Demokrat Parti ve Adalet Partisi köklerinden gelen DP, bu partilerin güçlü olduğu dönemlerde önemli ölçüde oy almış olduğu Amik Ovası ya da kıyısında bulunan Kırıkhan, Reyhanlı, Kumlu gibi ilçelerde, yine önemli ölçüde oy alabilmiştir.

- Geleneksel olarak sol oylarının çoğunlukta olduğu Samandağ İlçesi ve Antakya kısılında 2009 yerel seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) önemli düzeylerde oy aldığı gözlenmiştir. Daha da önemlisi özellikle Samandağ İlçesi'nde seçmenlerin belediye başkan adayları üzerinden tercihlerini belirledikleri ve kazanacağını düşündükleri adayların parti tercihlerini benimsemek suretiyle oy verme eğilimi içerisinde oldukları görülmüştür. Bu kapsamda bu ilçede aday üzerinde ısrar ederek, adayın tercih etmiş olduğu siyasal parti olan Özgürlük ve Dayanışma Partisi'ne (ÖDP) anlamlı oranlarda oy yönelimi söz konusu olmuştur. ÖDP bu seçimlerde Türkiye genelinde yüzde 0.06 oranında oy ve 21 bin dolayında oy alırken (YSK, 2017) Samandağ İlçesi'nde yüzde 34.2 oranında 6 bin oy alarak yalnızca bu ilçede belediye başkanlığını kazanabilmiştir. CHP Türkiye genelinde kırsal alanlara kıyasla kentsel alanlardan daha fazla oy alırken, Hatay İli'nde farklı bir dağılım ortaya çıkmış ve bu parti kırsal alanlardan daha fazla oy toplamıştır.

2009 yılı yerel seçimlerinde Hatay İli düzeyinde ilçe ve belde belediye başkanlıkları sonuçları ise Tablo 6a ve Tablo 6b'de görüldüğü gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 6a: 2009 Yerel Seçimlerinde Hatay'da Bazı Siyasal Partilerin Belediye Başkanlığı Seçimi Oy Oranları

Birim	AKP	CHP	MHP	DSP	SP	DP	ÖDP
TÜRKİYE	38,65	24,69	16,49	2,87	5,39	3,62	0,10
Hatay	29,48	26,71	19,34	6,16	2,27	9,85	1,70
Altınözü	49,70	47,30	1,33	0,00	0,65	0,27	0,00
Altınkaya	48,09	0,00	50,60	0,00	1,31	0,00	0,00
Hacıpaşa	44,29	0,00	0,00	0,00	0,87	54,85	0,00
Karbeyaz	29,00	31,20	2,02	9,93	0,26	27,59	0,00
Dört Yol	35,32	5,45	46,47	0,30	1,18	0,65	0,00
Altınçağ	28,10	21,77	22,70	0,00	1,10	26,33	0,00
Karakese	43,57	0,00	51,57	0,00	1,16	0,90	0,00
Kuzuculu	40,76	9,39	48,72	0,00	0,43	0,00	0,00
Yeniyurt	33,93	0,29	29,62	0,00	0,22	35,94	0,00
Yeşilköy	37,28	21,78	36,70	0,00	1,07	0,00	0,00
Payas	31,16	9,87	54,25	0,00	2,25	0,74	0,00
Hassa	23,80	17,13	28,79	0,00	22,75	7,31	0,00
Akbez	43,13	0,00	26,09	0,00	30,78	0,00	0,00
Ardıçlı	42,92	0,00	55,64	0,00	1,44	0,00	0,00
Söğüt	37,45	0,00	60,92	0,00	1,63	0,00	0,00
Aktepe	52,13	0,00	45,70	0,00	2,02	0,00	0,00
Küreci	56,82	0,00	39,11	0,00	4,07	0,00	0,00
Merkez	48,32	36,21	9,10	0,59	1,26	0,27	0,40
Avsuyu	37,98	0,13	0,00	0,00	0,17	37,64	0,00
Dursunlu	0,14	61,75	0,00	29,58	0,06	0,00	8,40
Küçükdalayan	1,69	31,06	0,19	20,06	0,17	8,18	0,00
Maşuklu	2,66	53,90	0,00	43,26	0,18	0,00	0,00
Narlıca	69,65	0,00	26,78	0,00	3,57	0,00	0,00
Harbiye	0,34	56,96	0,00	0,00	0,16	42,12	0,00
Gümüşgöze	0,07	47,43	0,00	32,61	0,07	19,81	0,00
Yeşilpınar	0,00	39,84	0,00	36,01	0,04	24,11	0,00
Çekmece	1,67	41,05	1,89	51,39	0,14	3,86	0,00
Ekinci	0,03	52,65	0,00	40,86	0,00	0,00	6,40
Güzelburç	7,18	50,77	0,00	0,00	0,30	41,75	0,00
Karlısu	41,28	52,98	0,00	0,00	5,74	0,00	0,00
Kuzeytepe	0,16	29,49	0,00	48,22	0,13	0,00	21,9
Odabaşı	13,79	38,88	2,81	40,74	0,88	0,00	0,00
Subaşı	12,02	87,55	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00

Şenol ADIGÜZEL, Sedat KARAKAYA

Toygarlı	0,00	59,38	0,00	40,20	0,43	0,00	0,00
Turunçlu	0,29	61,90	0,00	37,52	0,29	0,00	0,00
Serinyol	8,61	42,93	0,00	47,83	0,07	0,37	0,00
Karaali	26,27	28,10	0,00	32,32	0,06	9,02	4,20
Ovakent	30,19	0,55	60,10	0,00	0,78	0,00	0,00
Şenköy	76,67	2,02	0,00	0,00	1,84	0,00	0,00

Kaynak: (TÜİK, 2013) verileri kullanılarak hazırlanmıştır

Tablo 6b: 2009 Yerel Seçimlerinde Hatay'da Bazı Siyasal Partilerin Belediye Başkanlığı Seçimi Oy Oranları

Birim	AKP	CHP	MHP	DSP	SP	DP	ÖDP
TÜRKİYE	38,65	24,69	16,49	2,87	5,39	3,62	0,10
Hatay	29,48	26,71	19,34	6,16	2,27	9,85	1,70
İskenderun	26,15	32,92	12,78	0,00	0,71	24,59	0,00
Azganlık	53,61	0,00	45,94	0,00	0,45	0,00	0,00
Bekbele	31,03	0,00	28,13	0,00	18,11	0,00	0,00
Denizciler	46,63	0,00	25,35	0,00	1,41	23,55	0,00
Karaağaç	0,57	52,90	0,38	5,96	0,13	0,00	0,00
Karayılan	13,34	9,27	38,99	1,96	1,11	2,22	0,00
Nardüzü	0,19	50,37	0,19	23,89	0,00	25,37	0,00
Sariseki	21,09	5,93	14,37	0,00	6,94	16,14	0,00
Arsuz	40,19	50,19	1,11	0,00	0,07	8,44	0,00
Akçalı	0,12	47,24	0,24	9,97	0,08	42,34	0,00
Gökmeydan	0,00	37,49	0,18	8,08	0,00	48,11	0,00
Gözcüler	0,38	54,14	0,23	6,37	0,05	38,83	0,00
Madenli	4,21	67,63	0,32	0,00	0,04	27,80	0,00
Üçgüllük	0,51	87,73	0,79	2,89	0,09	7,98	0,00
Kırıkhan	23,88	1,46	41,42	0,89	2,99	29,04	0,00
Kurtlusoguksu	45,11	0,00	54,70	0,00	0,13	0,00	0,00
Reyhanlı	42,42	6,46	36,33	0,00	14,42	0,00	0,00
Samandağ	13,54	32,21	0,00	19,24	0,46	0,00	34,2
Aknehir	0,07	33,95	0,00	19,81	0,00	0,00	46,7
Koyunoğlu	0,00	51,26	0,00	48,70	0,04	0,00	0,00
Kuşalanı	0,30	94,88	0,00	0,00	4,82	0,00	0,00
Mağaracık	28,19	58,34	0,00	13,43	0,04	0,00	0,00
Mızraklı	0,21	55,10	0,00	43,37	0,25	1,07	0,00
Sutaşı	37,19	58,67	0,00	3,73	0,42	0,00	0,00
Tekebaşı	42,22	39,72	0,00	13,09	0,28	4,69	0,00
Değirmenbaşı	0,00	50,60	0,00	49,23	0,17	0,00	0,00
Tavla	0,00	50,96	0,00	47,06	0,05	0,00	1,90
Tomruksuyu	0,06	42,12	0,00	15,12	0,00	0,00	31,8
Uzunbağ	0,00	54,82	0,00	44,14	0,22	0,00	0,00

Yaylıca	2,44	29,44	0,00	62,30	0,05	5,77	0,00
Yayladağı	45,98	0,00	50,50	1,54	0,63	1,19	0,00
Kışlak	52,09	40,92	5,79	0,00	1,21	0,00	0,00
Yeditepe	56,39	0,00	43,29	0,00	0,32	0,00	0,00
Karaköse	24,07	0,00	28,48	0,00	0,00	21,73	0,00
Erzin	35,90	25,29	16,94	0,15	0,56	7,29	0,00
Belen	40,28	6,80	49,48	0,00	3,29	0,00	0,00
Kumlu	37,49	0,00	38,10	24,13	0,20	0,00	0,00

Kaynak: (TUİK, 2013) verileri kullanılarak hazırlanmıştır

2009 yılı yerel seçim sonuçlarına göre, Tablo 7’de de görüleceği gibi, CHP biri ilçe olmak üzere toplamda 29 belediye başkanlığı, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) dördü ilçe olmak üzere 18 belediye başkanlığı, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ise altısı ilçe olmak üzere toplam 16 belediye başkanlığı kazanmıştır. Ayrıca Demokratik Sol Parti (DSP) altı, DP üç, Anavatan Partisi (ANAP) iki belde belediye başkanlığı, ÖDP ise biri ilçe olmak üzere iki belediye başkanlığı kazanmışlardır.

Tablo 7. Hatay İl’inde 2009 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlıklarının Siyasal Partilere Dağılımı

	CHP	AKP	MHP	DSP	DP	ANAP	ÖDP
İlçe Belediyesi	1	4	6	-	-	-	1
Belde Belediyesi	28	14	10	6	3	2	1
Toplam	29	18	16	6	3	2	2

Bu sonuçlara göre, o dönemde parlamentoda temsil edilemeyen küçük siyasal partiler, Hatay’da biri ilçe olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı elde etme başarısı göstermişlerdir. Hatay İli ölçeğinde küçük siyasal partilerin özellikle belde belediyelerinde başarılı olmalarını kısmen bu ile özgü faktörlerle açıklamak da mümkündür. Küçük yerleşim yerlerine ulusal siyasetin etkilerinin daha az yansıdığı gerçeğinin yanı sıra, bu beldelerde seçmenlerin adayların etnik, mezhepsel vb. özelliklerine bakarak da oy verme eğilimi içerisinde olabileceklerini özellikle belirtmek gerekir.

6360 Sayılı Yasal Düzenlemeler Sonrasında Hatay İli’nde Yerel Siyaset

6360 sayılı yasal düzenlemenin tüm büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi Hatay yerel siyasetine de iki yönden etkisi söz konusu olmuştur. *Birincisi*, il sınırlarının büyükşehir sınırları, ilçe sınırlarının ilçe belediye sınırları ile eşleştirilmesinin, yani seçim çevrelerinde ölçek genişletilmesinin büyükşehir ve ilçe belediyesi seçim sonuçları üzerinde farklı bir etki yaratmış olmasıdır. *İkincisi* ise yeni kurulan ilçeler ve buna koşut olarak bazı yerleşim birimleri sınırlarının değiştirilmesinin, ilçe belediyesi seçim sonuçları üzerine etkisidir.

2009 Yerel Seçim verileriyle, 2014 Yerel Seçim sonuçlarının karşılaştırılması seçmen tercihleriyle birlikte ölçeğin seçimlere olan etkilerinin ölçülmesi açısından önemli bir gösterge olacaktır. Bu açıdan, Tablo 8’de 2014 Yerel Seçimlerinde Hatay

İli'nde siyasal partilerin BŞB ve ilçe belediye başkanlığı, Tablo 9'da ise BŞB ve ilçe belediye meclisi seçimlerinde almış oldukları sonuçları verilmiştir.

Daha önce yapılmış olan bir çalışmada (Adıgüzel, Tek, 2014), 2014 yılı Mart ayında yapılacak olan yerel seçimlerde, seçim sonuçlarını etkileyecek çok farklı değişkenlerin olabileceğine vurgu yapılmıştır. Söz konusu çalışmada, örneğin partilerin bir seçim çevresinde il genel meclisi seçimlerinde almış oldukları oy oranlarının, aynı seçim çevresindeki belediye seçimlerinde önemli oranlarda değişmesine neden olabilecek, başta belediye başkan adaylarının özellikleriyle ilgili olmak üzere bir takım yerel etkenlerin ortaya çıkabileceğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca, 6360 sayılı Yasa ile Hatay'da yeni ilçeler kurulurken, bu ilçelerin sınırlarının tespitine yönelik olarak, Hatay yerelinde farklı tepkilerin ortaya çıkmış olduğu, Suriye'de yaşanmakta olan iç savaş ortamının Türkiye'ye yansımalarının coğrafi konumu nedeniyle Hatay'da çok daha farklı hissedildiği, dolayısıyla bu gelişmelerin ildeki yerel seçimleri daha fazla etkileyebileceği vurgusu yapılmıştır. Bu yerel etkilerin yanı sıra, genel ülke siyaseti ile ilgili olarak siyasal gerilim ve kutuplaşma ortamının, yerel seçim yarışının genel seçim atmosferine dönüşmesine neden olduğuna ve bu gelişmelerin, 30 Mart 2014'de yapılacak olan yerel seçimlerde tüm ülkeyi etkileyeceği gibi, Hatay yerelini de derinden etkileyeceğine dikkat çekilmiştir. Söz konusu çalışmada, tüm bu etkileri de göz önünde bulundurarak, Hatay'da 2014 Yerel Seçimleri'nde siyasal partilerin alabileceği olası sonuçlar üzerinde değerlendirmelere ve öngörülere yer verilmiştir:

Bu öngörülere göre, Hatay İli'nde 6360 sayılı Yasa ile belde belediyelerinin kapatılmış olmasının, küçük siyasal partilerin aleyhine, büyük siyasal partilerin ise lehine, yeni sonuçlar yaratacağı vurgulanmıştır. Bu çalışmada parlamentoda grubu bulunan büyük siyasal partilere yönelik olarak öngörüler de söz konusudur. Buna göre:

Hatay'daki yeni yerel dizgenin en belirgin etkisinin, CHP üzerinde görüleceği, 2009 yerel seçim sonuçlarına göre Hatay'ın belli kırsal alanlarında güçlü olan bu partinin 2014 yerel seçimlerinde de bu alanlarda gücünü koruyacağı belirtilmiştir. Ancak 2009 yılı il genel meclisi seçim sonuçlarına göre özellikle merkez ilçe Antakya kırsalında ve İskenderun ilçelerinde güçlü bir konumda olan CHP'nin, 6360 sayılı Yasa ile bu büyük ilçelerin bölünmesi ve bu ilçeler içerisinde tartışmalı sınırları ile yeni ilçelerin kurulmuş olması nedeniyle, yalnızca yeni kurulmuş olan ilçelerde güçlü konumunu devam ettirebileceği, Antakya ve İskenderun gibi ilçelerin belediye başkanlıklarını ise kazanmasının zor olacağı vurgulanmıştır. 6360'a göre, ilçe belediyesi seçim çevresinin ilçenin mülki sınırı olması ve çoğu ilçe kırsalında AKP'nin güçlü konumu nedeniyle yeni kurulmuş olan ilçelerin dışında kalan ilçe belediye başkanlıkları ve büyükşehir belediye başkanlığını kazanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca MHP'nin 2009 yerel seçimlerinde altı ilçe belediye başkanlığı kazanmışken, yeni yerel dizge nedeniyle bu performansını 2014 yerel seçimlerinde elde etmesinin güçleşeceği belirtilmiştir. 2009 yerel seçim sonuçlarına göre, ilçe merkezlerinde MHP'nin güçlü konumu, 6360 sayılı Yasa doğrultusunda ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde, seçim

çevresinin ilçenin mülki sınırı ile örtüştürülmüş olması nedeniyle sarsılabileceği vurgulanmıştır.

Yukarıda gönderme yapılan çalışmada altı çizilen, yerel ve genel boyutları olan farklı değişkenler ve duyarlılıkların, 30 Mart 2014 tarihinde yapılmış olan yerel seçimlerde, sonuçlar üzerinde önemli etkilerinin olduğu gözlenmiştir.

Tablo 8: Hatay İli'nde, 2014 Yerel Seçimlerinde Bazı Siyasal Partilerin BŞB ve İlçe Belediye Başkanlığı Seçimleri Oy Oranları

Birimler	AKP	CHP	MHP	Saadet P.	BBP	HDP	Diğer
Hatay BŞB	40.4	41.0	15.4	0.9	0.2	1.3	
Altınözü	65.5	10.0	22.8	1.2	-	-	-
Antakya	49.6	36.3	12.2	0.8	0.4	0.4	-
Arsuz	17.2	66.1	10.3	0.1	-	-	ÖDP:2.8
Belen	48.4	6.3	43.6	0.9	0.3	-	-
Defne	3.3	82.0	0.7	-	-	0.8	TKP: 7.6
Dörtyol	37.5	15.8	39.4	0.9	0.3	5.3	-
Erzin	38.2	24.8	27.5	0.8	-	8.1	-
Hassa	52.3	1.3	43.1	1.8	0.5	-	-
İskenderun	37.5	35.4	23.2	0.6	0.3	2.0	-
Kırıkhan	65.0	3.1	28.4	2.6	0.3	-	-
Kumlu	41.3	20.2	37.3	0.6	-	-	-
Payas	46.6	5.7	13.7	31.8	0.2	1.4	-
Reyhanlı	58.8	11.4	27.9	1.1	0.4	-	-
Samandağı	4.2	80.9	1.6	0.1	-	1.3	İP: 11.2
Yayladağı	60.1	-	38.7	0.8	0.1	-	-

Kaynak: (www.haberturk.com./secim/2014); (secim.haberler.com/2014).

2014 yılı yerel seçimleri sonuçlarına göre, Hatay Büyükşehir Belediye başkanlığını CHP 5 bin oy gibi küçük bir farkla kazanırken, 15 ilçe belediye başkanlığından 11'ini AKP, üçünü CHP, birini de MHP kazanmıştır. Anlaşıldığı üzere büyükşehir belediye başkanlığını CHP'nin kazanmasına rağmen ilçe belediyelerinin çoğunun AKP tarafından kazanılmış olması, seçmenin ilçe ve büyükşehir belediyesinde farklı tercihlerde bulunduğunu göstermektedir. Dolayısıyla seçmenin oy verme davranışında siyasi parti tercihlerinin etkisi gibi adayların da etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 9: Hatay İli'nde, 2014 Yerel Seçimlerinde Bazı Siyasal Partilerin Belediye Meclisi Seçimleri Oy Oranları.

Birimler	AKP	CHP	MHP	Sa. P.	BBP	HDP	Diğer
Hatay BŞB	40.4	36.0	19.3	1.5	0.5	1.4	İP/1.3
Altınözü	62.8	12.0	21.6	1.1	1.9	-	-
Antakya	47.8	38.1	12.4	0.8	0.4	0.2	ÖDP/2.8
Arsuz	17.8	64.0	10.6	0.1	-	-	DSP/3.5
Belen	49.1	8.5	40.4	1.2	0.4	-	-
Defne	3.3	82.0	0.7	-	-	0.8	TKP/7.6
Dörtyol	37.0	16.8	38.3	1.1	0.6	4.7	-
Erzin	35.6	24.8	29.3	0.8	0.3	8.2	-
Hassa	54.1	3.1	38.8	2.1	0.9	-	-
İskenderun	36.9	33.8	23.2	1.1	0.9	1.9	-
Kırıkhan	62.9	6.3	26.1	2.5	0.5	-	-
Kumlu	38.5	21.8	36.1	1.7	1.6	-	-
Payas	48.5	8.6	15.7	22.8	0.3	2.4	-
Reyhanlı	52.7	17.4	27.6	1.2	0.7	-	-
Samandağı	5.1	75.9	2.8	0.08	-	3.2	İP/11.0
Yayladağı	61.7	-	36.6	0.8	0.2	-	-

Kaynak:(www.haberturk.com./secim/2014); (secim.haberler.com/2014).

6360 Sayılı Yasa'nın Hatay'da Yerel Siyasete Etkileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

6360 sayılı yasal düzenleme ile il sınırları büyükşehir belediyesi sınırları, ilçe sınırları ise ilçe belediye sınırları ile eşleştirilmiş ve bu sınırlar içerisinde tüm belde belediyelerinin tüzel yapıları sonlandırılmıştır. “*Ölçek genişletme*” olarak adlandırdığımız bu değişiklikler bağlamında, kırsal alanlardaki seçmenlerin de belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimlerinde oy kullanmaya başlamaları yerel siyaseti farklı yönlerde etkilemiştir. Ayrıca 6360 sayılı Yasa ile büyükşehir kurulan bazı illerde yeni ilçeler kurulmuş ve buna koşut olarak bazı ilçe sınırları değiştirilmiştir. “*Yeni ilçeler kurulması*” değişikliği olarak adlandırdığımız düzenlemeler de yerel siyaseti derinden etkilemiştir. Dolayısıyla yeni düzenlemelerin yerel siyaset üzerine iki yönlü etkisi söz konusudur ve Hatay İli özelinde de bu etkiler somut bir şekilde kendisini göstermiştir.

6360 sayılı Yasa'nın Hatay İli'nde ortaya çıkarmış olduğu yeni yerel dizgenin, 2014 Yerel Seçimleri üzerinde yaratmış olduğu iki yönlü etkiyi, 2009 yılında yapılmış olan yerel seçim sonuçlarını da göz önünde bulundurmak suretiyle, karşılaştırma yaparak değerlendirmek mümkündür:

- 2014 Yerel Seçimleri Hatay İli yerel seçim sonuçları, 6360 sayılı Yasa'sı ile gerçekleştirilen "*ölçek genişletme*" değişikliği, parlamento dışında kalmış küçük siyasal partilerin aleyhine bir siyasal sonuç yaratmıştır. Bu durum, tüm Türkiye'de olduğu gibi, Hatay İli seçim çevresinde de somut olarak ortaya çıkmıştır. Önceki bölümlerde verilmiş olan, 2009 Yerel Seçimleri Hatay İli sonuçlarını yansıtan Tablo 7'de de görüleceği gibi, o dönemde parlamentoda grubu bulunmayan partilerden olan DSP altı, DP üç, ANAP iki belde belediye başkanlığı, ÖDP ise biri ilçe olmak üzere iki belediye başkanlığı kazanmış bulunmaktaydı. Yani 2009 Yerel Seçimleri sonuçlarına göre, bu partiler Hatay'da biri ilçe olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı kazanma başarısı göstermişlerdi. Ancak 6360 sayılı Yasa ile büyükşehir ve büyükşehir ilçe seçim çevrelerinde *ölçek genişletme* değişikliği ile birlikte belde belediyelerinin kapatılmış olması, küçük siyasal partilerin aleyhine yeni siyasal sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. 2014 Yerel Seçimlerinde, seçmenler genellikle stratejik oy verme eğilimi içerisinde parlamentoda grubu bulunan büyük siyasal partilere yönelmişlerdir. Bunun sonucunda küçük siyasal partiler Hatay genelinde her hangi bir ilçe belediye başkanlığı kazanma başarısı gösterememişlerdir. Dolayısıyla Hatay İli'nde küçük siyasal partilerin il genelinde daha önceleri yakalamış oldukları görece başarılı performans, 2014 seçimlerinde sona ermiştir.

- 6360 sayılı Yasa ile Hatay'da seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri ve özellikle de yeni ilçeler kurulması, buna koşut olarak bazı ilçe sınırlarının değiştirilmiş olması, CHP üzerinde belirgin bir etki yaratmıştır. Tablo 5 Tablo 6a ve 6b'de görüleceği gibi, 2009 yerel seçim sonuçlarına göre Hatay'ın belli kırsal alanlarında CHP güçlü bir siyasal parti olarak görüldüğü gibi, il genel meclisi seçim sonuçlarına göre bu alanlarda CHP, Türkiye ve Hatay ortalamaları üzerinde bir kırsal oya sahiptir. Daha önceki bölümlerde değindiğimiz gibi, Adıgüzel ve Tek'in çalışmasında (2014), 6360 sayılı Yasa kapsamında, Hatay'da tartışmalı sınırları ile yeni ilçelerin kurulmuş olmasının farklı yeni siyasal sonuçların ortaya çıkmasına neden olabileceğine vurgu yapılmıştır. Gerçekten de Antakya ve İskenderun gibi büyük ilçeler içerisinde Defne ve Arsuz ilçelerinin kurulması, sınır değişiklikleri ve ilçe seçim çevresinde ölçek genişletme düzenlemeleri sonucunda ortaya çıkan yeni yerel yapı, CHP'nin özellikle İskenderun İlçesi'ndeki konumunu olumsuz yönde etkilemiştir. CHP İskenderun'da belediye başkanlığını AKP'ye kaptırmış, yalnızca yeni kurulmuş olan Defne ve Arsuz belediye başkanlıklarını ve seçimlerde sürekli olarak sol adayların kazanmakta olduğu Samandağ Belediye Başkanlığını kazanabilmiştir. Oysa Tablo 5'e yansıtılan 2009 il genel meclisi seçim sonuçları verilerine göre, CHP, Antakya ve İskenderun ilçelerinde yeni ilçeler kurulmadan ve bu ilçe belediyelerinin sınırları değiştirilmeden önceki durumda her iki ilçede de kır ve kent oyları ortalamasına göre birinci parti konumundadır.

- Parlamentoda grubu bulunan siyasal partilerden olan MHP de 6360 ile gerçekleştirilen "*ölçek genişletme*" değişikliğinden olumsuz yönde etkilenmiştir. MHP'li seçmenlerin bir kısmı özellikle büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde "*stratejik oy*" kullanma eğilimi içerisinde olmuşlardır. MHP önceki seçimlerde almış olduğu oy oranlarını korumasına rağmen yalnızca Dörtöyl İlçesi'nde belediye

başkanlığını kazanabilmiştir. MHP 2009 yerel seçimlerinde Hatay'da altı ilçe belediye başkanlığı kazanmış olmasına rağmen, bu ilçe merkezlerindeki güçlü konumu, 6360 sayılı Yasa doğrultusunda seçim çevresinin ilçenin tüm mülki sınırı ile örtüştürülmüş olması nedeniyle sarsılmıştır. Çünkü MHP'nin 2009 yılında belediye başkanlığı kazanmış olduğu ilçelerin genelinde kır oyları AKP'ye göre daha düşüktür ve ilçe belediye başkanlığı seçimlerine kır seçmeni eklendiğinde, bu ilçelerde ciddi bir MHP-AKP rekabeti söz konusu olmuştur. Bu nedenle de MHP Kırıkhan, Hassa, Yayladağı, Belen ve Kumlu ilçelerinde belediye başkanlıklarını AKP'ye kaptırmıştır. MHP'nin başarılı olduğu diğer bir ilçe olan Dört Yol'da ise MHP'nin AKP'ye oranla kır oyları daha yüksektir ve bu ilçenin sınırları içerisinde Payas İlçesi'nin kurulmuş olmasına rağmen bu ilçede belediye başkanlığını MHP kazanmıştır. 6360 sayılı Yasa ile gerçekleştirilen "ölçek genişletme" değişikliği Hatay İli'nde MHP'yi derinden etkilemiş, 2009 seçimlerindeki oy oranlarını tekrar yakalamasına rağmen, sahip olduğu altı ilçe belediye başkanlığından Dört Yol İlçesi dışında tümünü AKP'ye kaptırmıştır.

- 6360 sayılı Yasa ile büyükşehir seçim çevrelerinde ölçek genişletme ve sınır değişikliklerine paralel yeni seçim çevreleri oluşturma ve beraberinde belde belediyelerinin kapatılması ile vücut bulan yeni yerel dizge, kuşkusuz ki en fazla AKP'yi olumlu yönde etkilemiştir. AKP, Türkiye'nin her bölgesinde yüksek oranlarda oy potansiyeline sahip olmakla birlikte, bu potansiyelinin kırsal alanlarda daha güçlü olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle AKP, yeni büyükşehir belediyesi dizgesinden dolayı, diğer büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi Hatay'da da güçlü bir konum elde etmiştir. 2009 yerel seçimlerinde MHP'nin kazanmış olduğu beş ilçe ve CHP'nin kazanmış olduğu İskenderun İlçesi'ni ölçek genişletme değişikliği sonrasında AKP kazanmıştır. Çünkü bu ilçelerin kırsalında AKP daha güçlü bir oy potansiyeline sahiptir. AKP'nin sahip olduğu mevcut güç potansiyeline ilçe sınırlarındaki ölçek değişikliğinin eklenmesiyle birlikte, Hatay İli'nde 2009 yerel seçimlerinde dört olan ilçe belediye başkanlığı sayısını 2014'te 11'e yükseltmiştir.

- CHP, nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı ve il genelinde bütün seçmenlerin oy kullandığı il genel meclisi seçimleri 2009 sonuçlarına göre Tablo 5'de görüleceği gibi, Hatay İli genelinde AKP'nin gerisinde bir oy oranına sahiptir. Buna rağmen, 2014 yılında yapılmış olan ve bütün il seçmenlerinin oy kullandığı, basit çoğunluk sisteminin uygulandığı Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerini küçük bir farkla da olsa CHP kazanmıştır. CHP'nin bu başarısının en önemli nedenlerinden birisi, belki de en önemlisi aday gösterme konusunda takındığı tavidir. CHP, o dönemde Suriye'de yaşanmakta olan gelişmelerin Hatay'a olan yansımalarını doğru okuyarak, kentte yaşanmakta olan mezhepsel gerginliği azaltacağı ve daha kucaklayıcı olacağını düşündüğü, 2004-2009 yılları arasında Antakya belediye başkanlığı yapmış olan AKP'li Lütfü Savaş'ı aday göstermiştir. CHP, Lütfü Savaş'ın hem sağ, hem de sol seçmenden oy alabileceğini hesaplamış, nitekim bu hesabı da doğru çıkmıştır. Tablo 8 ve 9'da görüldüğü gibi, CHP büyükşehir belediye meclisi seçimlerinde AKP'nin dört puan gerisine düşerek %36 oranında oy alırken, CHP'nin büyükşehir belediye başkan adayı Lütfü Savaş %40.8 oranında oy alarak büyükşehir belediye başkanı olmuştur. 2014 seçimlerinde Lütfü Savaş'ın CHP'li

seçmenlerle birlikte özellikle MHP'li seçmen tarafından da tercih edildiği gözlenmiştir. Çünkü MHP, büyükşehir belediye meclisi seçimlerinde %19.3 oranında oy alırken, büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde bu partinin adayı %15.4 oranında oy alabilmiştir. Bu da göstermiştir ki MHP'li seçmenlerin bir kısmı büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde “stratejik oy” verme eğilimi içerisine girmiş ve CHP'li adayı kendisine yakın görerek desteklemiştir.

- 6360 sayılı Yasa'nın ortaya çıkarmış olduğu yeni yerel dizge, 2014 yerel seçimlerinde Hatay Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nde “sorunlu” bir meclis aritmetiğinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tablo 9'da görüleceği gibi, büyükşehir belediye meclisi seçim sonuçlarına göre, AKP % 40.4, CHP % 36, MHP % 19.3, Saadet Partisi ise % 1.5 oranında oy almışlardır. Bu oy oranlarına karşılık Hatay Büyükşehir Belediyesi Meclisi seçimlerinde AKP 50, CHP 25, MHP 11 ve Saadet Partisi bir üye kazanmıştır. Büyükşehir belediye başkanın CHP'de, meclis üye çoğunluğunun ise AKP'de olması, aslında uzlaşma, hoşgörü ve birlikte yaşama kavramalarıyla özdeşleşmiş Hatay için bir şans olması ve bu yeni durumu “uzlaşma kültürü” adına fırsata dönüştürülmesi gerekirken, daha ilk meclis toplantısında bu olumlu beklentilerin gerçekleşmesinin çok zor olacağı ortaya çıkmıştır. Hatay Büyükşehir Belediyesi, büyükşehir belediye başkanı ile büyükşehir meclisi arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle bir yıl süreyle görev yapamaz hale gelmiş, sorunlar ancak bir yıl gecikmeyle aşılabılmıştır.

Sonuç

Yerel yönetimlerin önemli işlevlerinden birisi de ülke demokrasinin gelişimine yapmış olduğu katkıdır. Ülkede ulusal düzeyde bir siyasi iktidar olduğu halde, yerel yönetim dizgesi içerisinde çok sayıda siyasal partinin etkin oldukları görülür. Yerel dizge içerisinde siyasal partilerin etkisini belirleyen çok farklı etmenler ve değişkenler olmakla birlikte, yerel seçimlerde uygulanan seçim sistemi ve seçim çevreleri ölçeği de partilerin yerel seçim başarılarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, 6360 sayılı Yasa ile gündeme gelen düzenlemelerle vücut bulan yeni yerel dizge, sonrasında yapılmış olan yerel seçim sonuçları üzerinde farklı etkiler yaratmıştır. Yeni yasa ile büyükşehir alanlarında büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları il ve ilçe mülki sınırları ile örtüştürülmüş ve bu düzenlemelere paralel olarak büyükşehir ve ilçe belediyeleri seçim çevrelerinde de ölçek genişletilmesine gidilmiştir. Artık büyükşehir alanlarında büyükşehir belediyelerinin seçim çevresi ilin tüm mülki sınırı, ilçe belediyelerinin seçim çevresi de ilçenin mülki sınırıdır.

Bilindiği gibi, kırsal alanlarda yaşayanların siyasal tercihlerini etkileyen değişkenler ile kentsel alanlarda yaşayanların siyasal tercihlerini etkileyen değişkenler farklılıklar arz eder. Yani kırsal seçmenle kentli seçmenin oy verme eğilimleri birçok değişkene bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bir yerel yönetim birimi olarak belediyeler kentsel alanlara özgüdür ve kentsel alanlara hizmet sunar. Dolayısıyla belediye örgütünün kurulmuş olduğu kentsel alanda bulunan seçmenlerin oylarıyla belediyelerin organları belirlenir. Ancak 6360 sayılı Yasa ile ortaya çıkan yeni

büyükşehir dizgesinde, seçim çevreleri il ve ilçelerin mülki sınırları ile örtüştürülmüş olduğundan, bu alanlarda yapılan belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimlerinde kır ve kentsel alanlarda bulunan tüm seçmenler oy kullanmaktadırlar. Bu düzenlemelerle Hatay'da seçim çevrelerinde yapılmış olan ölçek genişletme değişiklikleri ve bu ilde yeni ilçelerin kurulmuş olması, bu kapsamda birçok ilçenin sınırlarının değiştirilmesi, 2014 yerel seçimlerinde somut bir şekilde görüldüğü gibi sonuçları derinden etkilemiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki 6360 sayılı Yasa ile Hatay İli'nde belde belediyelerinin tüzel yapılarına son verilmesi ve büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri, 2014 yerel seçimlerinde parlamentoda temsil edilemeyen siyasal partileri olumsuz yönde etkilemiştir. Gerek bu düzenlemelerin etkisi, gerekse ülkede ortaya çıkan siyasal kutuplaşmanın etkisi ile seçmenler stratejik oy verme eğilimi içerisinde parlamentoda grubu bulunan daha güçlü siyasal partilere yönelmişlerdir. Parlamentoda temsil edilemeyen siyasal partiler 2009 yılında yapılmış olan yerel seçimlerde Hatay'da, il genel meclisi düzeyinde toplamda yaklaşık % 18.5 oranında oy alırken, belediye seçimlerinde biri ilçe, 12'si belde olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı kazanmışlardır. Oysa 2014 yılı yerel seçimlerinde bu partiler, aynı ölçekle yapılan büyükşehir belediye meclisi seçimlerinde toplamda yalnızca % 4.7 oranında oy alabilirken, belediye başkanlığı kazanamamışlardır.

Yeni yerel dizge, 2014 yerel seçimlerinde parlamentoda grubu bulunan güçlü siyasal partileri de olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemiştir. 6360 sayılı Yasa ile Hatay'da seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri ve özellikle de yeni ilçeler kurulması, buna koşut olarak bazı ilçe sınırlarının değiştirilmiş olması CHP'yi olumsuz yönde etkilemiştir. CHP, 2009 yerel seçimlerine göre oy oranlarını arttırmış olsa da söz konusu düzenlemelerden olumsuz yönde etkilenmiştir. CHP, İskenderun'da belediye başkanlığını kaybetmiş, büyükşehir belediyesi ile birlikte sadece yeni kurulan iki yeni ilçe belediye başkanlığını kazanabilmiştir. Bu yöndeki düzenlemeler aynı şekilde MHP'ye de kır oyları boyutuyla olumsuz yansımıştır. MHP kentsel alanlardaki güçlü oy potansiyeli sayesinde 2009 yerel seçimlerinde kazanmış olduğu altı ilçe belediye başkanlığını, 2014 yerel seçimlerinde Dörtyol dışında kaybetmiştir. Çünkü yeni düzenlemelerle birlikte 2014 yerel seçimlerinde kırdaki seçmenler de belediye başkanlığı seçimlerinde oy kullanmış ve MHP bu ilçelerin kırsal alanlardaki zayıf konumu nedeniyle bu altı ilçeden beşini kaybetmiştir. AKP ise yeni düzenlemelerden olumlu yönde etkilenen tek partidir. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri, bu partinin kırsal alanlardaki güçlü konumunun da etkisiyle Hatay'da daha önce dört olan ilçe belediye başkanlığı sayısının 11'e yükselmesini sağlamıştır. İlçe sınırları değiştirilmeksizin sadece ölçek genişletmesi değişikliği söz konusu olsaydı, 2009 yılı il genel meclisi seçim sonuçları verileri ölçü alındığında, AKP büyük olasılıkla iki büyük ilçeden Antakya belediye başkanlığını CHP'ye kaybedecek, İskenderun belediye başkanlığını da bu partiden alamayacaktı. Dolayısıyla 6360 sayılı Yasa kapsamında Hatay İli

ölçeğinde yapılmış olan yeni düzenlemeler iktidar partisini olumlu yönde, muhalefet partilerini ise olumsuz yönde etkilerken, parlamento dışı partilerin ise il düzeyinde neredeyse yok olmalarına neden olmuştur.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Ş. ve Tek, M. (2011). "Büyükşehir Belediyesi Olma Sürecinde Antakya Metropolitan Alanında Yerel Siyaset", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*. Cilt:20, Sayı 4, s. 73-95.

Adıgüzel, Ş. (2014). 6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 6(13-14).

Alada, A. B. (1995), *Türkiye'de Büyükşehir Belediye Yönetimi Üzerine*, İstanbul.

Eke, A. E. (1985). "Anakent Yönetimi ve Yönetimler Arası İlişkiler: Batı Deneyimi ve Türkiye". *Amme İdaresi Dergisi*, s. 41-62.

Gönül, M. (1977), *Yerel Yönetim Birlikleri*, Ankara: Sevinç Matbaası.

Görmez, K.,Sancak, H. Ö. (2009). "Türkiye'de Yerel Siyasette Seçmen Davranışının Dönüşümü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği", (Ed.: K. Görmez, M. Ökmen), *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Küresel Bölgesel ve Yerel Perspektifler*. İstanbul: Beta Yayınları, ss. 271-295.

Kamalak, Đ., Kiriş, H. M., & Gül, H. (2013). "Türkiye'de Siyasal Partilerin Belediye Başkan Adayı Belirleme Etkinliğinin 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 22(3), 1-30.

Özgür, H., Yavuzçehre P. S. ve Ciğercioglu M. (2007). "Türkiye'de Orta Ölçekli ve Metropolitan Kentsel Alanların Yönetimi", (Ed: B. Eryılmaz, M. Eken, M. L. Şen), içinde, *Kamu Yönetimi Yazıları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. ss. 475-513.

R.G. (1980), *Milli Güvenlik Konseyi 34 Nolu Karar*, Sayı: 17187.

R.G. (1981).2561 Sayılı Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanması Hakkında Kanun, Sayı: 17538.

R.G. (1993).Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Sayı: 21693.

R.G. (2004).5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, Sayı: 25531.

R.G. (2012). 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Sayı: 28489.

Şengül, R. (2010). *Yerel Yönetimler*. Kocaeli: Umuttepe Kitabevi.

Tortop, N., Aykaç, B. Yayman, H., Özer, M.A. (2008). *Mahalli İdareler*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ulusoy, A.,& Akdemir, T. (2014). *Mahalli idareler: teori-uygulama-maliye*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Şenol ADIGÜZEL, Sedat KARAKAYA

TÜİK (2013).“Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı”.<http://rapory.tuik.gov.tr/25-05-2017-12:45:24-2039560918433610796315092104.html?> (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

YSK (2017).“Belediye Başkanlığı İçin Kullanılan Geçerli Oyların ve Başkanlıkların Siyasi Partilere ve Bağımsızlara Dağılımı ve Dağılım Oranları”<http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2009Mahallidareler/ResmiGazete/BelediyeBaskanligi.pdf> (Erişim Tarihi: 25.05.2017).

YSK (2014). “Geçerli Oyların ve Başkanlıkların Siyasi Partiler ile Bağımsız Adaylara Dağılımı ve Oranları”.
<http://ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/path/Contribution%20Folders/HaberDosya/Buyuksehir2014.pdf> (Erişim Tarihi: 25.05.2017).

www.haberturk.com./secim/2014/; (secim.haberler.com/2014/).

Extended Abstract

Introduction: Local governments, which are an actor of local politics, are the closest administrative units to the public and have important functions in terms of the development of democratic life. Local politics is separated from national politics in terms of both participation rates and political party preferences, and it has to observe a number of balances. But the local political balances of the parties can ultimately also deeply influence the national politics of the political parties. The successes or failures, especially in large-scale metropolitan areas, are also reflected in the national politics of the parties. For this reason, while political parties determine candidates for the mayor of the metropolitan city, they need to be more cautious, taking into account local political balances. Factors affecting local politics and national politics differ, as are factors affecting voters' tendency to vote in local and general elections. Selection systems applied in elections can also influence voters' tendency to vote. For example, in the provincial parliamentary elections in which the proportional representation and wide electoral system are implemented, voters insist on party preferences and tend to vote that party if they support the party. On the other hand, in the general elections where the same system is applied, voters can act strategically. The tendency of voters to vote strategically is also possible in the mayoral elections, where a simple majority is applied. In mayoral elections, some voters may have to consider that if they insist on party preference, their votes may be wasted and / or the candidate may not win. One of the important factors affecting the local politics is the scale of the electoral circle. The wide or narrow range of the electoral milieu can affect different parties in different forms. Law No. 6360 issued in late 2012 brought with it significant changes in the structure of the metropolitan municipality. The new law has changed the definition of metropolitan and in this direction the metropolitan municipal boundaries have overlapped with the provincial municipal boundaries. These changes brought about the change of the electoral circle and the scale of the electoral circle at the top. Now the electoral periphery in the metropolitan municipal elections is all the urban and

rural areas within the provincial borders. Likewise, the boundaries of the metropolitan municipalities are determined as the property boundaries of the county. Until 2014 Local Elections, metropolitan mayors elected only by voters who live in urban areas have now been elected by all voters within the metropolitan borders. It is now known that the mayors of the metropolitan mayor are the voters who live in both urban and rural areas of the province. One of the factors affecting voter behavior is that voters should live in rural or urban areas. One of the 14 new metropolitan cities established by Law no. 6360 is Hatay and the boundaries of Hatay Metropolitan Municipality are now the boundaries of the province. In addition, within the scope of this law, four new districts were established within the districts of Antakya, İskenderun and Dörtyol which are the biggest cities of Hatay, and the number of districts has increased to 15. Therefore, the selection circles of both the metropolitan municipality and all district municipalities have been changed drastically. Of course, both the metropolitan municipality and all district municipalities have been deeply ethical in Hatay's local politics, shaped by the scale expansion changes and the establishment of new districts in the electoral circles.

Method: In this study, Law No. 6360 was scrutinized and tried to put forward the ethics of Hatay's local politics, which emerged with this law. These effects were demonstrated by comparing the results of 2009 and 2014 local elections, which differ in the scale of the electoral circle, from the tables.

Result and Discussion: The new local system, which is regulated by the Law 6360, has created different effects on the results of the local elections which have been made afterwards. Since the electoral districts are overlapped with the provincial boundaries of the provinces and provinces in the new metropolitan area, which has emerged with Law No. 6360, all voters in rural and urban areas vote in mayoral and municipal assembly elections held in these areas. With this arrangement, scale enlargement changes made in the electoral districts in Hatay and the establishment of new districts on this island, in this context, the change of the boundaries of many districts, profoundly affected the results as seen in concrete in the 2014 local elections. With Law No. 6360, the termination of the legal structures of the municipalities in Hatay Province and the scale enlargement regulations in the metropolitan cities, metropolitan municipalities municipalities and political parties that can not be represented in the parliament in the 2014 local elections have been adversely affected. Both the effect of these regulations and the influence of the political polarization in the country have led voters to more powerful political parties with the parliamentary group in a tendency to vote strategically. The new local system has also positively or negatively affected strong political parties with the parliamentary group in the 2014 local elections. With the Law No. 6360, the scale enlargement regulations in the electoral districts in Hatay, especially the establishment of new districts, and the fact that some district boundaries have been changed in parallel, have affected the CHP negatively. The regulations in this direction are reflected in the MHP as negative in the same way. MHP has lost six out

Şenol ADIGÜZEL, Sedat KARAKAYA

of the district mayoralties that it won in local elections in 2009 due to its strong voting potential in urban areas, except for Dörtyol in 2014 local elections. Because in the 2014 local elections, the voters in the country voted in the mayoral elections, and the MHP lost five of these six provinces due to their weak position in the rural areas. The AKP is the only party that is affected positively by the new regulations. Scale enlargement regulations in the metropolitan municipalities and metropolitan municipal district municipalities, and the strong position of this party in the rural areas, the number of district mayors in Hatay has increased to 11.